DRAINÄŒEVI DANI u KruÅ¡evcu

Autor Ljuba
Sunday, 20 December 2009

17. decembra 2009. godine,Â jedne hladne i olujne veÄ•eri kada je sneg postavljao rampe putnicima iz Prokuplja da ne stignu na 2-ge DrainÄ•eve susrete u KruÅ¡evcu, kada je sneg padao da bajku poezije zavije u belo i uÄ•ini je idiliÄ•nom, baÅ¡ te veÄ•eri u Klubu KCK u organizaciji Kulturnog centra KruÅ¡evac i Narodne biblioteke iz Prokuplja, desilo se ono Å¡to je bilo neizbeÅ¾no da se desi... Desilo se ono Å¡to ni smetovi snega,Â ni naleti vetra zaborava, nisu u stanju da osujete, ni sad - ni nikad... Desio se rafal poezije DRAINCU U ÄŒAST, koji je ustrelio pravo u srca mnogobrojne poklonike boginje poezije koji su pregazili i sneg i druge ponude i izglede i doÅ¡li da se sete i podsete na velikana srpske poezije - na Radeta Drainca!

Da, ovo veÄ•e je donelo lepe stihove, kao sneg pahulje i najavilo predlog za novog laureata DrinÄ•eve nagrade (poznaÄ‡ete ga po Å¡eÅ¡iru)...

Pogledajte detalje sa ove divne, dobro izreÅ¾irane i ukomponovane veÄ•eri, koju je osmislila i vodila urednica KCK Lidija UÅ¾ereviÄ‡ i podsetite se na ono Å¡to je u granit poezije, za pokolenja koja pristiÅ¾u, uklesao pesnik nezaborava - Rade Drainac...

Ovako je poÄ•elo: Lidija UÅ¾areviÄ‡ recituje pesmu Radeta Drainca
uz muziÄ•ku pratnju Srdjana Å½ivkoviÄ‡a

NIRVANA

Å umne noÄ‡i ko javori sinji
Tamom grobnom leÅ¾e mi na dlanu
Bolestan sam mnogo... mnogo!
Jedinu zvezdu u ovoj pustinji
Vidim svoju ranu.

Pritisla me stidna Å¾alost
ko olovna ploÄ•a.
Nigde jedan vedar dan!
Slomila me tuÅ¾na malaksalost
na ljubav, Å¾ivot i san.

Hteo bih samo
u rodni kraj da odem Å¡to pre
i da umrem tamo,
zaboravljajuÄ‡i sve.

A kad me na dasci
put groblja ponesu volujska kola,
kao nekad u mladosti,
nada mnom da zaplaÄ•u od istinskog bola
bele breze, tuÅ¾ne od starosti.

To su zadnji snovi
u noÄ‡ima Å¡umnim ko javori sinji,
otvoreni kao rane,
koje u ovoj pustinji
gnojem kaplju poslednje dane.

(C) Rade Drainac

Rodna kuÄ‡a Radeta DraincaÂ u Trbunju

ReÄ• laureata DrinÄ•eve nagrade: Ljubomir SimoviÄ‡ Dole klaviri, gitare i mandoline Bilo je oÄ•igledno da se Drainac buni protiv akademizma, protiv Ä‡iftinskog morala, protiv malograÄ‘anske etike i estetike. Na koji naÄ•in se buni? Na onaj najefikasniji i najriziÄ•niji naÄ•in: skandalom, provokacijom, Å¡okovima. Sebe je proglasio za â€žneprijatelja akademija, crkava i muzejaâ€•, vikao je: â€žDole klaviri, gitare i mandolineâ€• Rade Drainac Prvi neposredniji susret sa DrainÄ•evom poezijo

doÅ¾iveo sam u jesen 1955. godine, kada sam doÅ¡ao na studije u Beograd. Tek tu, u tada veoma bogatim antikvarnicama, mogle su se naÄ‡i knjige koje se u naÅ¡im provincijskim zabitima nisu mogle dobiti ni za lek: predratna izdanja MiloÅ¡a Crnjanskog, Rastka PetroviÄ‡a, MomÄ•ila NastasijeviÄ‡a, Rada Drainca. SeÄ‡am se da je tada grupa mlaÄ‘ih pesnika, koja se okupljala u Ä•uvenoj â€žPreÅ¡ernovoj kletiâ€•, s najveÄ‡om straÅ¡Ä‡u negovala kult pesnika iz Toplice. TaÄ•ni reÄ•eno, kult takvog tipa pesnika, boema i buntovnika, kakvi su i sami pokuÅ¡avali da budu. Ja sam tada najviÅ¡e voleo stihove Crnjanskog, Rastka PetroviÄ‡a, Remboa, Apolinera. Å to znaÄ•i da sam, Ä•itajuÄ‡i Rastka i Apolinera, bio na putu da otkrijem i Drainca. Prvi susret sa DrainÄ•evom poezijom morao je biti zbunjujuÄ‡i: u njoj je sve bilo novo i neoÄ•ekivano. Svaka je pesma bila programska, a pobuna je bila ceo program. Na prvi pogled je bilo oÄ•igledno da se Drainac buni protiv akademizma, protiv Ä‡iftinskog morala, protiv malograÄ‘anske etike i estetike. Na koji naÄ•in se buni? Na onaj najefikasniji i najriziÄ•niji naÄ•in: skandalom, provokacijom, Å¡okovima. Sebe je proglasio za â€žneprijatelja akademija, crkava i muzejaâ€•, vikao je: â€žDole klaviri, gitare i mandolineâ€•. Pisao je da â€žtreba pljunuti u bradu Frojdu i Bergsonuâ€•, i da â€žd treba razneti ovaj bordel civilizacijeâ€• i â€žkonjuÅ¡nicu kultureâ€•. Da to ne bi uradili drugi, sam je sebe proglasio za â€žpijanca â€žkockaraâ€•, za â€žironiÄ•ara i pljuvaÄ•aâ€•, za â€žapaÅ¡aâ€•, â€žporoÄ•nog ljubavnikaâ€• i â€žvagabundaâ€•. Za svoje dru pesnika, zidara i skupljaÄ•a krpaâ€•, a za svoju publiku proglasio je koÄ•ijaÅ¡e, sluÅ¾avke, portire i konje. Njegov Amor je â€žpa veÅ¡erniciâ€•, njegov â€žnovi Apolon je rumunski dÅ¾okejâ€•, njegova muza je, kako sam kaÅ¾e, â€žjedna ordinarna droljaâ€• napravio â€žod prazne konzerve sa Ä‘ubretaâ€•. Kao da gleda neki velelepni SunÄ•ev zalazak, ili vrhove Himalaja, ili Keopsovu piramidu, ili neko od svetskih Ä•uda, on oduÅ¡evljeno uzvikuje: â€žKakav realistiÄ•an izmet na mome tanjiru!â€• I taman Å¡to ste pomislili da ste ono najdrastiÄ•nije preturili preko glave, on pred vas iznese neÅ¡to joÅ¡ drastiÄ•nije:

Bankar debela svinja

Bakalinove bubrege jede iz tanjira. Njegova poezija je prepuna svega onoga Å¡to provocira, vreÄ‘a, Å¡okira i skandalizuje. On je u poeziju uveo pisoare i javne kuÄ‡e, a javnosti je predstavio i svoju mansardu, u kojoj â€žkao jedini portre na zidu visi stari kaput i velurske pantaloneâ€•, i u kojoj â€žbeli kiÅ¡obranâ€• njegove â€žodbegle drage... sluÅ¾i umesto abaÅ¾uraâ€•. To proglaÅ¡ava za genija ne smeta mu da kaÅ¾e â€“ moÅ¾da opet da to ne bi uradili drugi â€“ kako je â€žizgubio... pola veka u pi slabih stihovaâ€•, da kaÅ¾e kako je njegova poezija â€žmlaka kao julske baruÅ¡tineâ€•, i da je ceo njegov Å¾ivot bio â€žÄ‘ubri maskom poezije i lirizmaâ€•. Da li je ovo samokritika ili koketerija? Å ta je istina a Å¡ta je laÅ¾? Å ta je lice a Å¡ta je maska, Å¡ta Å¡minka? Je li njegova pobuna zaista pobuna ili je samo parada i poza? Tokom godina, kad god sam se vraÄ‡ao DrainÄ•evim knjigama, sve upornije mi se nametalo jedno neobiÄ•no pitanje: ko je Rade Drainac? I, kako su godine prolazile, sve ubedljivijim mi se Ä•inio sledeÄ‡i odgovor: Rade Drainac je knjiÅ¾evni lik, knjiÅ¾evni junak, koga je izmislio, stvorio, napisao, Radojko JovanoviÄ‡ iz Trbnja. Kao Å¡to je Fernando Pesoa izmislio pesnike Alvara de KampuÅ¡a, ili Alberta Kajera, ili Rikarda Reisa, i umesto njih napisao, i pod njihovim imenima objavio, â€žnjihovaâ€• pesniÄ•ka dela; i kao Å¡to je naÅ¡ slikar DuÅ¡an OtaÅ¡eviÄ‡ stvorio slikara Iliju DimiÄ‡a, Ä•iju je biografiju izmislio Branko VuÄ•iÄ‡eviÄ‡, a Ä•iji je slikarski naslikao sam OtaÅ¡eviÄ‡, tako je i Radojko JovanoviÄ‡ izmislio i stvorio Rada Drainca: dao mu je ime, lik, karakter, biografiju, pesniÄ•ko delo, ulogu, poslanje i zadatak. Kakav zadatak? Da se buni, da Å¡okira, da provocira, da skandalizuje, da glumi, da u glumi â€“ kao i u svemu drugom â€“ preteruje, a najÄ•eÅ¡Ä‡e, i s najveÄ‡im zadovoljstvom, da prelazi granice takozvanog dobrog ukusa. Jednom reÄ•ju, zadatak Rada Drainca je bio da radi sve ono Å¡to nije mogao da radi Radojko JovanoviÄ‡, i da bude sve ono Å¡to nije mogao da bude Radojko JovanoviÄ‡. Mogli bismo Ä•ak kazati da je Rade Drainac osloboÄ‘eni Radojko JovanoviÄ‡. Rade Drainac je hrabro i dosledno igrao ulogu koja mu je namenjena. Stavljao je na lice najÅ¡okantnije maske, mazao debele slojeve najprovokativnije Å¡minke; tako maskiran pretvarao se u najveÄ‡eg putnika i u najkosmopolitskijeg pesnika za koga zna srpska poezija: u njegovim pesmama se dime Pariz i Liverpul, cveta Firenca, iz mora izranjaju FidÅ¾i, Samoa, MarÅ¡alska ostrva i Melanezijski arhipelag. Drainac se u Sajgonu ili na Novoj Gvineji oseÄ‡a, navodno, kao kod kuÄ‡e. Sve to deluje kao veliki vatromet koji se ne gasi, kao dÅ¾inovska dekoracija i scenografija, koje zasenjuju. MeÄ‘utim, iza tih zasenjujuÄ‡ih dÅ¾inovskih panorama pojavljaju se, mnogo dragoceniji, problesci autentiÄ•ne poezije. Tih problesaka moÅ¾da najviÅ¡e ima u pesmi pod reÄ•itim naslovom â€žKad pesnik bez laÅ¾nih stihova u srcu prispe rodni krajâ€•. U toj dragocenoj pesmi vidimo â€žvrane na suncokretuâ€•, â€žMesec u boci rakijeâ€•, â€žcrne perunikeâ€•, a pre jedan kolosalan â€žkaluÄ‘er pun buvaâ€•. Neki od ovih stihova moÅ¾da nagoveÅ¡tavaju i neke od slika BoÅ¾e IliÄ‡a. Tokom c svog Å¾ivota, svakom svojom pesmom, svakim svojim tekstom, Drainac se trudio da nas iznenadi i Å¡okira. MeÄ‘utim, on Ä‡e nas najviÅ¡e iznenaditi onda kad progovori mirno i prirodno, bez poze, afektacije i preterivanja. Na umu imam jednu od njegovih predsmrtnih pesama, pod naslovom â€žNirvanaâ€•:

Å umne noÄ‡i ko javori sinji
Tamom grobnom leÅ¾e mi na dlanu.
Bolestan sam mnogo, mnogo.
Jedinu zvezdu u ovoj pustinji,
Vidim svoju ranu. Ovaj Å¡ampion skandala, poze i provokacije odjednom kaÅ¾e neÅ¡to jednostavno: â€žBolestan sam mnogo, mnogoâ€•. I Å¡okira nas tom jednostavnoÅ¡Ä‡u. Kao da su, u suoÄ•enju sa smrÄ‡u, spale sve maske, i kao da je skinuta sva Å¡minka. Ima trenutaka kad pomiÅ¡ljam da je cela DrainÄ•eva poezija, puna buke i besa, egzotike i kosmopolitizma, Å¡mire i afektacije, napisana zato da bi dala teÅ¾inu ovom jednostavnom stihu, i da bi ga uÄ•inila potresnim. Stihovi â€žNirvaneâ€• ukaz mi se kao neoÄ•ekivana poenta celokupne DrainÄ•eve poezije. Ona rana, koja je jedina zvezda, obasjava nam neke nepoznate i zatamnjene predele u DrainÄ•evom pesniÄ•kom svetu.

Ljubomir SimoviÄ‡ [objavljeno: 27/09/2008.] Izvor: original

Dane StojiljkoviÄ‡ - pesniÄ•ka legenda Prokuplja

Branko RistiÄ‡

Dragan BarjaktareviÄ‡

Ljuba ObradoviÄ‡

Baja SaitoviÄ‡

Dragoslav DjordjeviÄ‡

JUTRO

Ukus mleka, Å¡eÄ‡era i kafe
fino pomeÅ¡ani
sa toplom vodom - kapuÄ‡ino.

Ukus toplog
i blagog dana u kome sam.

Sve je tako jednostavno
moj mir i moja svrha.

Ä†utanje je osnova za poÄ•etak.

(C) Dragoslav DjordjeviÄ‡

Veljko Stambolija

NebojÅ¡a LapÄ•eviÄ‡

Srdjan Å½ivkoviÄ‡

MiÄ‡a Å½ivanoviÄ‡

Lidija UÅ¾areviÄ‡

Baja SaitoviÄ‡

Ljuba ObradoviÄ‡

JA BIH TEBE...

Ja bih tebe
odveo u park,
da sedimo i gledamo
kako liÅ¡Ä‡e opada
i budemo sami,
sve dok zadnji list
ne sleti na ploÄ•nike grada.

Tu, na uglu tom,

jedan list je pao
i naÅ¡ao dom.
A ti, ti nisi znao,
da na njemu piÅ¡e,
ne volim te viÅ¡e.

Ja bih tebe,
voleo ko nijednu,
i Å¡ta obeÄ‡ati viÅ¡e,
dok stojim,
pod prozorom tvojim,
a svu noÄ‡,
pada neki sitni sneg
i krv se ledi
u Å¾ilama mojim.

Tu, na uglu tom,
prvi sneg je pao
i naÅ¡ao dom.
A ti, ti nisi znao,
da na njemu piÅ¡e,
ne volim te viÅ¡e.

Da, doÅ¡la je zima,
a proleÄ‡e izgleda
nikad neÄ‡e doÄ‡i,
da Å¾ivot pokloni svemu
i meni donese tebe,
ko granama liÅ¡Ä‡e.

Tu, na trgu tom,
jedan sat je stao
i ne kuca sad.
A ti i danas ne znaÅ¡,
ljubav jednom proÄ‘e,
ne vraÄ‡a se nikad.

(C) Ljubodrag ObradoviÄ‡

Dragoslav DjordjeviÄ‡

Veljko Stambolija

NebojÅ¡a LapÄ•eviÄ‡

MiÄ‡a Å½ivanoviÄ‡

Srdjan Å½ivkoviÄ‡

Posle poezije bilo je i dobro druÅ¾enje: Dane StojiljkoviÄ‡ i Ljubodrag ObradoviÄ‡
(slika za pozdrav Miljojku MilojeviÄ‡u - Bilu)

Zanos: Branko RistiÄ‡ -recituje, a Lidija UÅ¾areviÄ‡ -sluÅ¡a

A posle je bilo druÅ¾enje...

uz iÄ‡e i piÄ‡e

i muziku

Ljuba ObradoviÄ‡

Publika

I mladi vole poeziju

Bilo je i plesa

Publika je uÅ¾ivala

pukovnik Milorad DimitrijeviÄ‡ - komandant centra za obuku logistike
u kasarni Car Lazar u KruÅ¡evcu

Pesnici su razmenili knjige

Publika

Slika za uspomenu

UÄ•esnici 2-gih DrainÄ•evih susreta u KruÅ¡evcu